

DZIAŁ VI RYNEK PRACY

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 1, 2 opracowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 przeprowadzonego w okresie od 1 kwietnia do 30 czerwca 2011r. według stanu w dniu 31 marca 2011 o godz. 24.00. Podstawą prawną NSP 2011 stanowiły Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. (Dz.U. z 26 marca 2010 r. nr 47, poz. 277) wraz z aktami wykonawczymi do ustawy oraz Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. U. UE. L. z dnia 13.08.2008 r. Nr 218).

Spis ludności 2011 obejmował osoby stale zamieszkałe na obszarze Polski bez względu na fakt, czy te osoby przebywały w kraju w czasie spisu czy też były za granicą oraz osoby przebywające czasowo.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo (pracujących i bezrobotnych) oraz biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) **do pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:
 - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
 - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych); jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące Ponadto pomagający członkowie rodziny, którzy nie wykonywali pracy w badanym tygodniu według NSP 2011 nie byli zaliczani do osób pracujących.

CHAPTER VI LABOUR MARKET

General notes

Economic activity of the population

1. *Data in tables.1, 2 were compiled on the basis of the National Census of Population and Housing 2011 carried out in the period between 1 April and 30 June 2011 according to the state on March 31, 2011 at 24.00 hours. The legal bases for the National Census of Population and Housing 2011 constituted the Act of 4 March 2010 on National Census of Population and Housing in 2011 (Journal of Laws of 26 March 2010 No. 47, item .277) with its executory legislative provisions and the Regulation (EC) of the European Parliament and Council No 763/2008 of 9 July 2008 on the censuses of population and housing (Official Journal of the European Union L. 218 of 13 August 2008). The 2011 Census included persons permanently residing in the Polish territory, regardless whether they stayed in the country during the census or were abroad, and temporary residents.*

2. *The main criterion in dividing the population into economically active (employed and unemployed) and the inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.*

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) **employed** persons are persons, who during the reference week:
 - performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or a family-owned business beyond agriculture,
 - formally had a work, but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather) if the break in employment did not exceed 3 months. Moreover, according to the 2011 Census, contributing family members who did not perform work during the reference week were not counted among the employed.

2) za **bezrobotne** uznaje się osoby w wieku 15–74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono również osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem oraz danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem oraz danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem oraz danej grupy).

4. Ze względu na zaokrąglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników reprezentacyjnego badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL), w tabl. 1 i 2 sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdań wczności z badań prowadzonych poprzez przedsiębiorstwa i jednostki sfery budżetowej oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; bez osób pracujących na umowę zlecenie lub umowę o dzieło.

Do pracujących zalicza się:

1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowa-

2) **unemployed persons** are persons aged 15–74, who simultaneously fulfill three conditions:

- within the reference week were not employed,
- within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work within a 2-week period following the reference week.

The unemployed also include persons who found and were waiting to begin it within a 3-month period and were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified either as employed or unemployed.

3. The **activity rate** is calculated as the share of economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** calculated as the share of unemployed (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

4. Due to rounding-off results of the Labour Force Survey (LFS), sum of components in tables 1 and 2 can differ from the amount given in the item “total”.

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports from enterprises and budgetary sphere entities as well as estimates (i.a. in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income; excluding persons working on the basis of mandatory contract and works contract.

Employed persons are:

1) employees hired on the basis of an employ-

nie lub wybór) lub stosunku służbowego, łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo oraz osoby zatrudnione za granicą na rzecz jednostek krajowych;

- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych; patrz ust. 5 na str. 131,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody (np. architekt, lekarz, adwokat);
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych, innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną i spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

W liczbie pracujących ujęto zarówno obywateli polskich pracujących za granicą, jak i cudzoziemców pracujących w Polsce.

Za osoby zatrudnione poza granicami kraju zaliczone do pracujących, przyjęto osoby wykonujące prace poza granicami kraju na rzecz krajowych jednostek, w których zostały zatrudnione np. przy realizacji budów eksportowych, jako pracownicy polskich przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych, pracownicy stałych polskich przedstawicielstw przy ONZ i innych misji za granicą oraz instytutów i ośrodków informacji i kultury za granicą, pracownicy polskich placówek handlowych za granicą, pracownicy spółek handlowych i innych polskich przedstawicielstw za granicą, pracownicy skierowani za granicę w celach szkoleniowych i badawczych. Do zatrudnionych za granicą nie zalicza się tych pracowników, którzy przebywają za granicą na podstawie delegacji służbowej i przez

ment contract (labour contract, posting, appointment or election) or service relation, including seasonal workers and temporary workers and persons working abroad for Polish enterprises;

- 2) *employers and own-account workers, i.e.:*
 - a) *owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), i.e., working on private farms as well as individual owners of livestock who do not possess agricultural land; see item 5 on page 131,*
 - b) *owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture,*
 - c) *other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions (e.g. architect, doctor, barrister);*
- 3) *outworkers;*
- 4) *agents (including contributing family workers and persons employed by agents);*
- 5) *members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' co-operatives, other co-operatives engaged in agricultural production and agricultural farmers' co-operatives);*
- 6) *clergy fulfilling priestly obligations.*

In the number of employed persons have been included both Polish citizens working abroad and foreigners working in Poland.

Persons working abroad, included to employed persons, are persons performing work abroad for national entities, in which they were employed for example in execution of export construction, as employees of Polish diplomatic representation and consular offices, employees of Polish representation for UN and other missions abroad as well as institutions of information and culture abroad, employees of Polish trade entities abroad, employees of commercial companies and other Polish representatives abroad, persons appointed to work abroad for training and research purposes. Employees staying abroad on the basis of field assignment, and for the duration of the field assignment receiving daily allowance

okres jej trwania otrzymują diety w walucie obcej, a równocześnie pobierają w kraju wynagrodzenie w złotych, bez względu na okres pobytu za granicą. Nie zalicza się do pracujących w Polsce tych osób, które pracują za granicą na rzecz zagranicznych firm i instytucji.

Cudzoziemcy zaliczeni do pracujących w Polsce to osoby, które zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20.04.2004 r. (Dz. U. Nr 99, poz.1001, z późniejszymi zmianami) zostały zatrudnione przez zakłady pracy lub osoby fizyczne na podstawie zezwolenia wojewody, wydanego na czas określony pracodawcy zainteresowanemu zatrudnieniem cudzoziemców.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące pracujących według stanu podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII w latach 2002-2009 wyszacowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2002-2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby;
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1,0 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nie-

in foreign currency, and simultaneously receiving wages and salaries in Poland regardless of duration of staying abroad. Persons working abroad for the benefit of foreign companies and institutions are not counted as working in Poland

Foreigners classified as working in Poland are persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions (Journal of Laws No. 99, item 1001, with later amendments) are employed by companies or natural persons on the basis of a permit issued by a voivod for a specified time period to an employer who is interested in employing foreigners.

3. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker; **part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning employment on a given day are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

5. Data concerning employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII in 2002-2009 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) in 2002-2009 are not included the following employed persons:
 - a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs;
 - b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural

posiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;

- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

Dane o pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie od 2010 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Do osób wykonujących pracę nakładczą zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej pracę poza jej terenem, niezależnie od tego, czy podjęły one pracę w okresie sprawozdawczym, czy nie podjęły jej z uzasadnionych przyczyn (zwolnienia lekarskiego, urlopu wypoczynkowego, urlopu macierzyńskiego, przejściowego braku surowca, sezonowych prac polowych i in.), a które zgodnie z ogólnie obowiązującymi przepisami o zatrudnieniu nie mogą być skreślone z ewidencji zatrudnionych przy pracy nakładczej.

8. Do agentów zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonywanych transakcji lub wartości wykonywanych usług).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przejmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zleceniodawcy zryczałtowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

*land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;*

- 2) *since 2010 are included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).*

Data regarding employed persons on private farms in agriculture since 2010 are not strictly comparable to those for previous year.

6. Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:

- 1) **the employment, on a given 31 XII**, of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;
- 2) **the average paid employment** — full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. Outworkers are persons who are bound by a contract defining the scope of activity to be performed for the entity providing the work and which is performed outside its facilities, regardless of the fact either they took the job in reporting period or did not take it by justified reasons (sick leave, vacation, maternity vacation, temporary lack of raw material, seasonal agricultural works etc.), and who according to regulations on employment cannot be excluded from evidence of outworkers.

8. Agents are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities, the scope of activity of which is described in the agreement.

Agents employed on the basis of agency agreements receive agency and commission wages and salaries of these persons are dependent on the value of transactions conducted or on the value of services rendered).

Agents managing entities on the basis of order agreements receive all income obtained from entity activity and are obligated to pay the contractor a lump-sum payment established either as a defined sum or as a percentage of turnover.

9. Dane grupowane według sekcji opracowano **metodą przedsiębiorstw** z wyjątkiem informacji o pracujących wg stanu w dniu 31 XII, które do 2000 r. opracowywano zaliczając do odpowiednich sekcji części składowe jednostek prawnych zgodnie z ich rodzajem działalności.

10. W tabl. 3 dane prezentowane są według faktycznego miejsca pracy pracownika. Od 2004 r. wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. Natomiast w pozostałych tablicach — według siedziby zarządu jednostki.

11. Prezentowane dane o pracujących, z wyjątkiem tabl. 3 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Dane o pracujących nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

12. **Nowo utworzone miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku innych zmian niż ruch zatrudnionych, tj. m.in. w wyniku zmian organizacyjnych w jednostce sprawozdawczej (np. rozszerzenie lub zmiana profilu działalności). W jednostkach nowopowstałych, wszystkie miejsca pracy będą jednocześnie miejscami nowo utworzonym.

Wolne miejsca pracy to miejsca powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
- 2) pracodawca czyni starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

13. Informacje o ruchu zatrudnionych dotyczą pełnozatrudnionych bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo oraz bez pracowników zmieniających wymiar etatu z pełnego na niepełny lub odwrotnie. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być większa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiąza-

9. *Data grouped according to sections were compiled using the **enterprise method**, excluding information regarding employment as of given day 31 XII, which until 2000 was compiled by including parts of legal entities, based on the kind of activity, in the appropriate sections.*

10. *In table 3 data are presented by actual workplace of employed person. Since 2004 by actual workplace and type of activity. In other tables — by seat of management of unit.*

11. *Presented data on employed persons, excluding table 3, do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, individual farmers, clergy and economic entities employing up to 9 persons.*

Data on employed persons do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

12. **Newly created jobs** are vacancies established due to other changes than labour turnover, i.e. among others due to organization changes in reporting entity (for example expansion or change of activity profile). In newly established entities, all jobs are newly created.

Vacancies job are created due to labour turnover or newly established fulfilling simultaneously three criteria:

- 1) they are actually free to take on the reporting day,
- 2) employer made attempts to find persons willing to take the job,
- 3) in case of finding adequate persons, the employer would be ready to employ them immediately.

13. *Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees excluding seasonal and temporary employees and excluding employees changing work from full-time to part-time or inversely. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.*

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been

no umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które porzuciły pracę, przeszły na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, a także — ze względów ewidencyjnych — osoby zmarłe. Ponadto do przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację, a także w związku z innymi przyczynami np. powołaniem do zasadniczej służby wojskowej, aresztowaniem (powyżej 3 miesięcy), porzuceniem pracy.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjętych, pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i bezpłatnych (lub liczby pracowników zwolnionych, pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i bezpłatne) w badanym okresie do liczby pełnozatrudnionych (bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo) oraz zatrudnionych, którzy zmienili wymiar etatu według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedniego.

Do **korzystających z urlopów wychowawczych** zalicza się osoby (matki oraz inne osoby uprawnione do sprawowania opieki nad dzieckiem), którym zakład pracy udzielił urlopu zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16 XII 2003 r. w sprawie szczególnych warunków udzielania urlopu wychowawczego (Dz. U. Nr 230, poz. 2291).

14. Prezentowane dane o absolwentach podejmujących pierwszą pracę dotyczą pełnozatrudnionych (bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo). Za absolwentów uznaje się osoby, które uzyskały świadectwo szkoły: wyższej, policealnej, średniej zawodowej bądź ogólnokształcącej lub zasadniczej zawodowej, a praca w jednostce sprawozdawczej jest ich pierwszą pracą zawodową podjętą w okresie 12 miesięcy od ukończenia nauki oraz te osoby, które po ukończeniu w jednostce sprawozdawczej nauki zawodu otrzymały zaświadczenie o odbytej nauce i zostały przeniesione do grupy zatrudnionych.

15. Dane o nakładach pracy w gospodarstwach rolnych (tabl. 11 (88) opracowano na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010. Prezentowane dane uwzględniają osoby wykonujące pracę w gospodarstwie w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie, tj. w okresie od 1 VI 2009 r. do 31 V 2010 r. (nawet jeżeli była to praca w minimalnym wymiarze godzin).

dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons who have left work, who have retired or pension resulting from an inability to work, as well as, for record-keeping purposes — persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation benefit, as well as in connection with other reasons e.g.: draft to military service, arrest (more than 3 months), leaving the job.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hired persons less the number of persons returning to work from child-care and unpaid vacations (or the number of employees terminated less the number of persons granted child-care and unpaid vacations) during a survey period to the number of full-time paid employees (excluding seasonal and temporary employees) and employees changing work-time as of 31 XII the previous year.

Persons taking child-care leave include persons (mothers as well as other persons authorized to care for the child), to whom a workplace has granted leave in accordance with the regulations of the decree of the Minister of Ministry of Economy, Labour and Social Policy, dated 16 XII 2003 (Journal of Laws No. 230, item 2291).

14. Data regarding school leavers starting work for the first time concern full-time paid employees (excluding seasonal and temporary employees). Graduates are understood as persons who received report card of: tertiary school, post-secondary school, vocational or general secondary or basic vocational school, and job in reporting unit is the first job taken within 12 months from graduation, as well as persons who after finishing job occupational training in reporting unit received certificate on undergoing a learning and were transferred to employed persons.

15. Data of labour input agricultural holdings (table 11 (88) were compiled on the basis of the Agricultural Census 2010. The presented data include persons performing any work on a farm in the period of 12 months preceding the survey, i. e. between 1 VI 2009 and 31 V 2010 (even if it was minimal volume of work).

Nakłady pracy ogółem dla całego rolnictwa uwzględniają:

- 1) w gospodarstwach indywidualnych: rodzinną siłę roboczą, pracowników najemnych stałych i dorywczych, pracowników kontraktowych, pomoc sąsiedzka,
- 2) w gospodarstwach osób prawnych: pracowników najemnych stałych i dorywczych, pracowników kontraktowych oraz pozostałe osoby (tj. członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, uczniów pracujących w szkolnych gospodarstwach rolnych, osoby pracujące, w tym duchowne w gospodarstwach prowadzonych przez zakony),
- 3) ze względu na duży udział pracy w niepełnym wymiarze godzin oraz sezonowego zatrudnienia pracowników dorywczych, nakłady pracy w rolnictwie zostały wyrażone w umownych rocznych jednostkach pracy (AWU). Umowna jednostka pracy (AWU) jest ekwiwalentem czasu przepracowanego w ciągu roku w gospodarstwie rolnym przez 1 osobę pełnozatrudnioną w rolnictwie. W Polsce przyjęto 2120 godzin przepracowanych w ciągu roku jako równoważnik pełnego etatu (roczną jednostkę pracy). Jednocześnie zgodnie z metodologią EUROSTAT-u zachowano warunek, że na 1 osobę nie może przypadać więcej niż 1 roczna jednostka pracy nawet jeżeli w rzeczywistości pracuje ona dłużej.

Bezrobocie

1. Dane o liczbie bezrobotnych zarejestrowanych, zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001 z późniejszymi zmianami), obejmują osoby niezatrudnione i niewykonyjące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli są to osoby niepełnosprawne – zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczące się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub przystępujące do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub szkół wyższych gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych zarejestrowane we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:

- 1) ukończyli 18 lat,
- 2) nie ukończyły: kobiety — 60 lat, mężczyźni — 65 lat,

The total labour input for the whole agriculture include:

- 1) *on private farms in agriculture: family labour force, permanent paid employees and temporary paid employees, contracted workers, mutual aid,*
- 2) *in farms of legal persons: permanent hired employees and temporary hired employees, contracted workers, as well as others persons (i.e., members of agricultural producers' co-operatives, students working on school agricultural holdings, employed persons, including clergymen working on holding run by monasteries),*
- 3) *because of the high share of part-time and seasonal employment of temporary paid employees, the labour input in agriculture was expressed in conventional Annual Work Unit (AWU). The conventional Annual Work Unit (AWU) means the equivalent of worked time over a year on agricultural holdings by 1 full-time paid employee in agriculture. In Poland it equals 2120 working hours over a year as an equivalent full-time employment (annual work unit). In accordance with the EUROSTAT methodology, the assumption is that more than 1 AWU cannot be attributed to 1 person, even if the actual amount of work was higher.*

Unemployment

1. *Data regarding registered unemployed persons in accordance with the Law dated 20 April 2004 on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 June 2004 (Journal of Laws 2004 No. 99, item 1001 with later amendments), include persons who are not employed and not performing any other kind of paid work, able and ready to take full-time employment (or in case of disabled persons – are able and ready to take employment at least half the full work-time required within a given occupation or service), not attending any full-time school with the exception of schools for adults or taking extra curriculum exam with the scope of this school programme exam or tertiary schools where they are studying in the form of evening weekend studies and registered in the powiat labour office corresponding to the person's permanent or temporary place of residence, and seeking employment or any other paid work if they, among others:*

- 1) *are aged 18 or more,*
- 2) *are aged less than 60 (women), less than 65 (men),*

- 3) nie nabyły prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, nie pobierają świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego,
- 4) nie są właścicielami lub posiadaczami (samodzielnymi lub zależnymi) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych, nie podlegają ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,
- 5) nie podjęły pozarolniczej działalności lub nie podlegają — na podstawie odrębnych przepisów — obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników,
- 6) nie uzyskują miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych.

Od 1997 r. za bezrobotnego nie uważa się osoby odbywającej szkolenie lub staż u pracodawcy oraz od 1 VI 2004 r. również młodocianego absolwenta oraz osoby odbywającej przygotowanie zawodowe w miejscu pracy.

Za **długotrwale bezrobotne** uważa się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem (od listopada 2005 r.) okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

2. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę bezrobocia rejestrowanego podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyznaczonych na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Dane od 2010 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

3. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r.

- 3) *did not acquire the right to retirement pay or pension resulting from an inability to work, pension due to training, disability welfare pension, are not receiving: a pre-retirement benefit or allowance, a rehabilitation benefit, a sick or maternity benefit,*
- 4) *are not owners or holders (sole or dependent) of agricultural real estate with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha; are not subject to retirement and pension insurance from full-time work due to being a spouse or a member of an agricultural household with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha,*
- 5) *did not undertake non-agricultural activity or are not subject, on the basis of separate regulations, to compulsory social security or a retirement provision, excluding social insurance of farmers,*
- 6) *do not receive monthly income of the amount exceeding half of minimal remuneration for work; excluding income generated from interests or other income generated form, money gathered on bank accounts.*

Since 1997 among the unemployed is not person undergoing training, an internship with the employer as well as since 1 VI 2004 also juvenile school-leaver and person undergoing a job occupational training.

Long-term unemployed persons are persons registered in powiat labour office for longer than 12 months during last 2 years, excluding (since November 2005) the periods of traineeship and occupational preparation at the work place.

2. The registered unemployment rate is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

The registered unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the Agricultural Census 2010.

Data since 2010 are not strictly comparable to those for previous years.

3. Information concerning Labour Fund expenditures are given according to Law dated

o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późniejszymi zmianami). Zasiłki i świadczenia przedemerytalne od 1 VIII 2004 r. finansowane są z budżetu państwa (na mocy ustawy z dnia 30 IV 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych – Dz. U. Nr 120, poz. 1252); do 31 VII 2004 r. finansowane były ze środków Funduszu Pracy.

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie powodujące uraz u osoby poszkodowanej, wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika: zwykłych czynności, poleceń przełożonych, czynności wykonywanych w interesie zakładu pracy, również bez polecenia, a także w czasie pozostawania w dyspozycji zakładu pracy, w drodze między siedzibą zakładu pracy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkami przy pracy traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie trwania podróży służbowej,
- w związku z odbywaniem służby w zakładowych i resortowych formacjach samoobrony albo w związku z przynależnością do obowiązkowej lub ochotniczej straży pożarnej działającej w zakładzie pracy,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą w zakładzie pracy organizację, np. zawodowe.

20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (Journal of Laws No. 99, item 1001, with later amendments). Pre-retirement benefits and allowances since 1 VII 2004 are financed from state budget (on the basis on the Law dated 30 IV 2004 on preretirement benefits – Journal of Laws No. 120, item 1252); until 31 VII 2004 were financed from the Labour Fund means.

Work conditions

1. Information regarding accidents at work also includes accidents considered equivalent to accidents at work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents, for which the person injured received a one-off compensation due to permanent or long-term health damage within a given year.

An accident at work is a sudden event resulting in the injury of a person, caused by an outside factor, which occurred during or in connection with an employee performing: normal tasks, orders of superiors, tasks in the interest of the company (including employee initiated) as well as while an employee is at the company's disposal or while travelling between the company's head office and the workplace as defined in the work agreement.

Accidents considered equivalent to accidents at work include accidents which occur:

- during a business trip,
- in connection with performing service in company or institutional security units or in connection with serving as a member of an obligatory or voluntary fire-brigade operating in a company,
- while performing tasks for organizations operating in the company, e.g., trade unions.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby, poszkodowanej zarówno w wypadku indywidualnym, jak i zbiorowym.

2. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwale poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

3. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

4. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m. in. według **wydarzeń** bezpośrednio je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.

Wydarzenia powodujące urazy pogrupowano od 2005 r. zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

5. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

6. Za **chorobę zawodową** uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

7. Szczegółowe objaśnienia i informacje z zakresu warunków pracy zawierają publikacje GUS z serii „Informacje i opracowania statystyczne” — „Wypadki przy pracy” oraz „Warunki pracy”.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or a mass accident, is counted as a single accident at work.

2. A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

3. A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

4. Accidents at work are classified, i.a., according to the events which directly cause them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their causes (all shortcomings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents.

Contact-mode of injury since 2005 are grouping according to the EUROSTAT recommendation.

5. Information regarding persons working in hazardous conditions i.e., with substances hazardous to health, is compiled on the basis of reports. Data concern persons exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climates, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

6. A disease is deemed an occupational disease if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or properties of performed work.

7. Detailed explanations and information concerning work conditions are contained in CSO's publications from series "Statistical information and report" — "Accidents at Work" and "Working Conditions".

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABL. 1 (78). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ^a**
WEDŁUG WIEKU NA PODSTAWIE SPISU W 2011 R.
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE^a
BY AGE ON THE BASIS OF CENSUS IN 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Population	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawodowo Economically inactive persons	Nieustalony status na rynku pracy Unknown status on the labour market	Współczynnik aktywności zawodowej Activity rate	Wskaźnik zatrudnienia Employment rate	Stopa bezrobocia Unemployment rate
		ogółem total	pracujący employed	bezrobotni ^b unemployed ^b					
		w tys. in thous.		w % in %					
OGÓŁEM	1842,5	927,9	799,3	128,6	824,1	90,5	53,0	45,6	13,9
TOTAL									
miasta	869,3	438,0	373,3	64,7	374,0	57,4	53,9	46,0	14,8
urban areas									
wieś	973,2	489,9	426,0	63,9	450,2	33,1	52,1	45,3	13,0
rural areas									
w tym w wieku produkcyjnym ^b	1375,4	903,6	775,4	128,2	390,6	81,2	69,8	59,9	14,2
of which of working age ^b									
15–24 lata	310,7	93,4	59,6	33,8	200,4	16,9	31,8	20,3	36,2
25–34	351,2	266,3	223,4	42,9	50,9	33,9	83,9	70,4	16,1
35–44	284,7	230,9	208,8	22,1	36,2	17,6	86,5	78,2	9,6
45–54	296,1	223,2	202,3	20,9	61,9	11,0	78,3	71,0	9,3
55–64	284,7	100,2	91,5	8,8	178,0	6,5	36,0	32,9	8,7
65 lat i więcej	315,2	13,8	13,7	0,1	296,7	4,6	4,4	4,4	0,9
and more									
Mężczyźni	884,2	510,8	440,0	70,8	330,6	42,9	60,7	52,3	13,9
Men									
w tym w wieku produkcyjnym ^b	724,3	501,3	430,7	70,6	183,6	39,4	73,2	62,9	14,1
of which of working age ^b									
15–24 lata	158,7	56,4	37,2	19,2	94,2	8,2	37,5	24,7	34,1
25–34	181,2	148,7	126,1	22,6	16,9	15,6	89,8	76,2	15,2
35–44	145,5	122,0	110,5	11,6	14,7	8,7	89,2	80,8	9,5
45–54	147,7	114,4	103,2	11,2	27,8	5,4	80,4	72,5	9,8
55–64	133,5	61,1	55,0	6,1	69,1	3,3	46,9	42,3	10,0
65 lat i więcej	117,7	8,1	8,0	0,1	107,9	1,7	7,0	6,9	1,1
and more									
Kobiety	958,2	417,1	359,3	57,8	493,5	47,6	45,8	39,5	13,9
Women									
w tym w wieku produkcyjnym ^b	651,1	402,2	344,7	57,6	207,0	41,8	66,0	56,6	14,3
of which of working age ^b									
15–24 lata	152,0	37,0	22,4	14,6	106,2	8,7	25,9	15,6	39,5
25–34	170,0	117,6	97,3	20,3	34,1	18,3	77,5	64,1	17,3
35–44	139,2	108,9	98,3	10,6	21,4	8,9	83,5	75,4	9,7
45–54	148,4	108,8	99,2	9,6	34,1	5,6	76,2	69,4	8,8
55–64	151,2	39,1	36,4	2,7	108,9	3,2	26,4	24,6	6,9
65 lat i więcej	197,4	5,7	5,7	0,0	188,8	2,9	2,9	2,9	0,5
and more									

^a Osoby w wieku 15–74 lata. ^b Mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat.

^a Persons aged 15–74. ^b Men aged 18–64, women aged 18–59.

TABL. 2 (79). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA NA PODSTAWIE SPISU W 2011 R.**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY EDUCATIONAL LEVEL ON THE BASIS OF CENSUS IN 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność <i>Population</i>	Aktywni zawodowo <i>Economically active persons</i>			Bierni zawodowo <i>Economically inactive persons</i>	Nieustalony status na rynku pracy <i>Unknown status on the labour market</i>	Współczynnik aktywności zawodowej <i>Activity rate</i>	Wskaźnik zatrudnienia <i>Employment rate</i>	Stopa bezrobocia <i>Unemployment rate</i>
		ogółem <i>total</i>	pracujący <i>employed</i>	bezrobotni ^a <i>unemployed^a</i>					
		w tys. <i>in thous.</i>							
OGÓŁEM TOTAL	1842,5	927,9	799,3	128,6	824,1	90,5	53,0	45,6	13,9
wykształcenie: <i>education:</i>									
Wyższe <i>Tertiary</i>	305,4	240,8	218,9	21,9	64,5	0,0	78,9	71,7	9,1
Policealne i średnie zawodowe <i>Post-secondary and vocational secondary</i>	386,7	259,0	225,3	33,7	127,6	0,0	67,0	58,3	13,0
Średnie ogólnokształcące <i>General secondary</i>	210,3	103,2	82,7	20,4	107,1	0,0	49,1	39,3	19,8
Zasadnicze zawodowe <i>Basic vocational</i>	364,8	233,1	198,7	34,4	131,7	0,0	63,9	54,5	14,8
Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego <i>Lower secondary, primary, incomplete primary and without school education</i>	484,6	91,6	73,5	18,1	393,0	–	18,9	15,2	19,7
Nieustalony poziom wykształcenia <i>Unknown</i>	90,8	0,2	0,1	0,1	0,2	90,4	45,4	33,8	25,7
Mężczyźni Men	884,2	510,8	440,0	70,8	330,6	42,9	60,7	52,3	13,9
wykształcenie: <i>education:</i>									
Wyższe <i>Tertiary</i>	122,8	99,9	91,6	8,3	22,9	0,0	81,4	74,6	8,3
Policealne i średnie zawodowe <i>Post-secondary and vocational secondary</i>	192,1	144,7	126,4	18,3	47,3	0,0	75,4	65,8	12,7
Średnie ogólnokształcące <i>General secondary</i>	77,4	45,6	36,6	9,0	31,8	0,0	58,9	47,3	19,7
Zasadnicze zawodowe <i>Basic vocational</i>	224,8	158,2	135,6	22,6	66,6	0,0	70,4	60,3	14,3

^a Osoby w wieku 15–74 lata.

^a Persons aged 15–74.

TABL. 2 (79). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA NA PODSTAWIE SPISU W 2011 R. (dok.)**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE
BY EDUCATIONAL LEVEL ON THE BASIS OF CENSUS IN 2011 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność <i>Popula- tion</i>	Aktywni zawodowo <i>Economically active persons</i>			Bierni zawodo- wo <i>Economi- cally inactive persons</i>	Nieusta- lony status na ryнку pracy <i>Unknown status on the labour market</i>	Współ- czynnik aktyw- ności zawo- dowej <i>Activity rate</i>	Wskaźnik zatrud- nienia <i>Em- ployment rate</i>	Stopa bezrobo- cia <i>Unem- ployment rate</i>
		ogółem <i>total</i>	pracujący <i>employed</i>	bezro- botni ^a <i>unem- ployed^a</i>					
		w tys. <i>in thous.</i>							
Mężczyźni (dok.) <i>Men (cont.)</i>									
Gimnazjalne, podsta- wowe, niepełne pod- stawowe i bez wykształcenia szkolnego	224,1	62,2	49,6	12,5	161,9	–	27,7	22,2	20,2
<i>Lower secondary, pri- mary, incomplete primary and without school education</i>									
Nieustalony poziom wykształcenia	43,0	0,1	0,1	0,0	0,1	42,8	48,8	37,4	23,4
<i>Unknown</i>									
Kobiety	958,2	417,1	359,3	57,8	493,5	47,6	45,8	39,5	13,9
Women wykształcenie: education:									
Wyższe	182,6	140,9	127,3	13,6	41,6	0,0	77,2	69,7	9,7
<i>Tertiary</i>									
Policealne i średnie zawodowe	194,6	114,3	98,9	15,4	80,3	0,0	58,7	50,8	13,5
<i>Post-secondary and vocational secondary</i>									
Średnie ogólnokształ- cące	132,9	57,6	46,1	11,5	75,3	0,0	43,3	34,7	19,9
<i>General secondary</i>									
Zasadnicze zawo- dowe	140,0	74,9	63,1	11,8	65,1	–	53,5	45,1	15,7
<i>Basic vocational</i>									
Gimnazjalne, podsta- wowe, niepełne pod- stawowe i bez wykształcenia szkolnego	260,5	29,4	23,9	5,6	231,1	–	11,3	9,2	18,9
<i>Lower secondary, pri- mary, incomplete primary and without school education</i>									
Nieustalony poziom wykształcenia	47,8	0,1	0,1	0,0	0,1	47,6	42,0	30,1	28,5
<i>Unknown</i>									

^a Osoby w wieku 15–74 lata.

^a Persons aged 15–74.

Pracujący Employment

TABL. 3 (80). **PRACUJĄCY**^a
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2011			
			ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	z ogółem kobiety of total women
OGÓŁEM TOTAL	729555	794127	803560	176650	626910	388168
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	278600	308062	308008	1507	306501	149216
Przemysł..... <i>Industry</i>	108761	103710	104392	19334	85058	31056
w tym przetwórstwo przemysłowe <i>of which manufacturing</i>	92150	85521	85312	7459	77853	28097
Budownictwo <i>Construction</i>	24679	35656	39082	885	38197	3533
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	87694	95966	97132	271	96861	50546
Transport i gospodarka magazynowa..... <i>Transportation and storage</i>	31753	31882	33101	13745	19356	6930
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	7105	8092	8062	774	7288	5358
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	3047	6043	6054	412	5642	2016
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	12771	13474	13068	1733	11335	9048
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	5924	7270	7397	1686	5711	3304
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	17395	14166	15871	3375	12496	7791
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	1710	9286	10498	702	9796	4722
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	30345	33965	33928	#	#	19909
Edukacja <i>Education</i>	64885	66407	65540	59173	6367	49512
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	40960	45036	45430	33938	11492	35971
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	6030	6313	6437	#	#	3987
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	7896	8799	9560	30	9530	5269

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 131.

^a By actual workplace and kind of activity; excluding employed persons in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety; see general notes, item 5 on page 131.

TABL. 4 (81). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which	
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy <i>employees hired on the basis of an em- ployment contract</i>	właściciele, współ- właściciele i bezpłatnie pomaga- jący członkowie rodzin <i>owners, co-owners including contributing family workers</i>
OGÓŁEM 2005	317939	313685	2877
TOTAL 2010	345994	341768	3107
..... 2011	344296	340348	2814
sektor publiczny..... <i>public sector</i>	162789	162789	–
sektor prywatny..... <i>private sector</i>	181507	177559	2814
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	4317	3808	43
Przemysł..... <i>Industry</i>	93681	92812	844
w tym przetwórstwo przemysłowe..... <i>of which manufacturing</i>	68005	67147	834
Budownictwo..... <i>Construction</i>	21841	21420	421
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	43952	42849	834
Transport i gospodarka magazynowa..... <i>Transportation and storage</i>	11482	11299	183
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	3204	3094	110
Informacja i komunikacja..... <i>Information and communication</i>	2045	2036	9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... <i>Financial and insurance activities</i>	9442	9039	29
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	5146	#	#
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... <i>Professional, scientific and technical activities</i>	5959	5896	63
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	3293	3243	50
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne..... <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	33184	#	#
Edukacja..... <i>Education</i>	63331	63299	32
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... <i>Human health and social work activities</i>	37878	37706	172
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... <i>Arts, entertainment and recreation</i>	5120	5120	–
Pozostała działalność usługowa..... <i>Other service activities</i>	413	397	16

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo oraz zatrudnionymi poza granicami kraju; wg siedziby zarządu jednostki, patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 133.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons; including seasonal and temporary employees also persons employed abroad, by seat of management of unit; item 11 on page 133.

TABL. 5 (82). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	2005	2010	2011
OGÓŁEM TOTAL	360130	398413	400314
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	8919	8776	8814
Przemysł..... <i>Industry</i>	90658	99472	99325
w tym przetwórstwo przemysłowe <i>of which manufacturing</i>	75257	73823	73413
Budownictwo <i>Construction</i>	18618	26435	29596
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>	52903	65180	64143
Transport i gospodarka magazynowa..... <i>Transportation and storage</i>	18423	15424	16313
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering ^Δ</i>	4205	5133	4953
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	2320	2812	2655
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	11325	10031	9523
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	5164	5722	5950
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	6824	9158	9421
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	2821	4655	4693
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	29087	33559	33013
Edukacja <i>Education</i>	63619	63212	62932
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	36973	39955	39819
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	4865	5334	5332
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	3406	3555	3832

TABL. 6 (83). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a
Stan w dniu 31 XII
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pełnozatrudnieni ^b Full-time employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time employees	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM 2005	288494	148641	25191	15520
TOTAL 2010	316886	158586	24882	15401
..... 2011	315276	157835	25072	15382
sektor publiczny..... public sector	148041	94816	14748	10222
sektor prywatny..... private sector	167235	63019	10324	5160
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Agriculture, forestry and fishing	2608	603	1200	301
Przemysł..... Industry	89696	26033	3116	1382
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	64560	22237	2587	1250
Budownictwo..... Construction	20641	1729	779	226
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	40691	21433	2158	1315
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage	10835	1524	464	116
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	2618	1942	476	297
Informacja i komunikacja..... Information and communication	1882	569	154	74
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa. Financial and insurance activities	8243	6296	796	641
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	4590	1858	549	240
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	5493	3270	403	242
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	2820	1208	423	239
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne .. Public administration and defence; compulsory social security	31835	18769	1348	668
Edukacja..... Education	53317	40871	9982	7246
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	35658	28952	2048	1543
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	4080	2635	1040	748
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	269	143	128	100

^a W głównym miejscu pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z zatrudnionymi poza granicami kraju, wg siedziby zarządu jednostki, patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 133. ^b Łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.

^a In main workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons; including persons employed abroad, by seat of management of unit, see general notes, item 11 on page 133. ^b Including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (84). **WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE MIEJSCA PRACY^a**
W 2011 R.
VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS^a IN 2011

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs					zlikwidowane w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób liquidated in entities employing more than 9 persons
	wolne ^b vacancies ^b			nowo utworzone newly created		
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created jobs	z liczby ogółem w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	
OGÓŁEM TOTAL	1385	330	731	21525	9927	17222
sektor publiczny	332	27	.	3144	.	3123
public sector						
sektor prywatny	1053	303	.	18381	.	14099
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12	3	3	118	76	109
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł	299	119	212	4390	2364	3652
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe	264	113	184	4131	2168	3480
of which manufacturing						
Budownictwo	62	2	27	2907	1472	3337
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	321	–	24	6385	1969	3800
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa	124	26	59	1056	85	1086
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	122	100	3	1071	170	312
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja	23	14	11	266	139	87
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	17	7	17	404	326	312
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	5	–	5	164	26	167
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4	1	4	564	117	867
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	73	27	66	755	506	469
Administrative and support service activities						
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	152	15	147	1095	1090	852
Public administration and defence; compulsory social security						
Edukacja	44	9	38	1335	1128	1057
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	102	6	96	660	383	802
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	18	1	12	145	72	151
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa	7	–	7	210	4	162
Other service activities						

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 133. ^b Stan w dniu 31 XII.

^a See general notes, item 12 on page 133. ^b As of 31 XII.

TABL. 8 (85). PRZYJĘCIA DO PRACY^a
 HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współ- czynnik przyjęć w % Hire rate in %
		kobiety women	podjem- jący pierwszą pracę persons starting work for the first time	osoby, które po- przednio pracowały persons formerly employed	powracający z urlopów wychowaw- czych ^b persons returning from child- -care leaves ^b	
OGÓŁEM 2005	51209	21718	9222	24400	1389	17,7
TOTAL 2010	50706	20093	9299	38444	1055	15,7
..... 2011	54015	22085	9991	35934	1348	16,6
sektor publiczny..... <i>public sector</i>	13950	8058	2726	9223	431	9,0
sektor prywatny..... <i>private sector</i>	40065	14027	7265	26711	917	23,3
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i ry- bactwo..... <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	316	52	88	189	#	11,5
Przemysł..... <i>Industry</i>	14358	4579	2716	9231	295	15,5
w tym przetwórstwo przemysłowe.... <i>of which manufacturing</i>	12644	4349	2318	8176	261	18,9
Budownictwo..... <i>Construction</i>	9009	409	1114	6654	13	45,0
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	11320	6215	2406	7475	459	26,5
Transport i gospodarka magazynowa. <i>Transportation and storage</i>	1946	227	234	1416	4	17,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	608	402	162	320	11	22,5
Informacja i komunikacja..... <i>Information and communication</i>	325	132	129	165	14	16,9
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa..... <i>Financial and insurance activities</i>	1008	755	204	632	43	11,6
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	684	267	54	348	#	14,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... <i>Professional, scientific and technical activities</i>	858	541	197	526	68	13,7
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	1610	569	338	1053	9	56,7
Administracja publiczna i obrona na- rodowa; obowiązkowe zabezpiecze- nia społeczne..... <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	4147	2112	912	2853	124	12,6
Edukacja..... <i>Education</i>	4380	3290	625	2992	121	7,9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.. <i>Human health and social work activities</i>	2954	2251	713	1774	162	7,7
Działalność związana z kulturą, roz- rywką i rekreacją..... <i>Arts, entertainment and recreation</i>	436	248	92	266	15	10,2
Pozostała działalność usługowa..... <i>Other service activities</i>	56	36	7	40	-	19,3

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy, bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg siedziby zarządu jednostki, patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 133. ^b Do 2008 r. dane z osobami na urlopach bezpłatnych.

^a Data concern full-time paid employees in the main workplace, excluding seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons, by seat of management of unit, see general notes, item 11 on page 133. ^b Until 2008 data including persons on unpaid leaves.

TABL. 9 (86). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a**
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %	
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy, rehabilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to reha- bilitation	korzystają- cy z urlopów wychowawczych ^b persons granted ^b child-care ^b		
			przez zakład pracy by employer	przez pra- cownika by employee				
OGÓŁEM	2005	45871	19592	5016	3666	3983	2183	15,5
TOTAL	2010	50410	20260	7971	2929	2671	1272	15,5
	2011	54457	21812	7139	3124	3547	1444	16,7
sektor publiczny		14592	7712	1846	257	2216	514	9,4
public sector								
sektor prywatny		39865	14100	5293	2867	1331	930	23,1
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..		440	93	66	32	35	-	16,1
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		14834	4816	1849	872	1192	289	16,0
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe		13073	4535	1713	790	644	273	19,5
of which manufacturing								
Budownictwo		7971	266	654	405	152	18	39,8
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^b		11618	6226	1918	1079	193	445	27,2
Trade; repair of motor vehicles ^a								
Transport i gospodarka magazynowa		2161	230	429	76	145	9	19,4
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		609	406	79	72	10	35	21,6
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja		268	73	20	55	#	10	14,0
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.		986	713	199	105	64	36	11,4
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		595	167	79	16	82	9	12,9
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1073	722	151	86	107	67	17,5
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		1574	469	155	92	20	#	55,5
Administrative and support service activities								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		4213	2032	195	61	469	208	12,5
Public administration and defence, compulsory social security								
Edukacja		4307	2952	657	66	622	132	7,8
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		3275	2399	522	89	396	167	8,6
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		459	195	153	12	54	12	10,8
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa		74	53	13	6	#	#	25,2
Other service activities								

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy, bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg siedziby zarządu jednostki, patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 133. ^b Do 2008 r. dane z osobami na urloпах bezpłatnych.

^a Data concern full-time paid employees in the main workplace, excluding seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons, by seat of management of unit, see general notes, item 11 on page 133. ^b Until 2008 data including persons on unpaid leaves.

TABL. 10 (87). **ABSOLWENCI PODEJMUJĄCY PIERWSZĄ PRACĘ^a**
SCHOOL LEAVERS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem — absolwenci szkół of total number — school leavers			
			wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodowych post-secondary and secondary vocational	liceów ogólnokształcących general secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational
OGÓŁEM 2005	8120	3859	3151	2456	932	1581
TOTAL 2010	6545	2953	2941	1503	860	1241
2011	6646	2825	2781	1679	870	1316
sektor publiczny <i>public sector</i>	2141	1264	1330	343	256	212
sektor prywatny..... <i>private sector</i>	4505	1561	1451	1336	614	1104
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	73	18	40	#	#	16
Przemysł <i>Industry</i>	1859	477	448	621	266	524
w tym przetwórstwo przemysłowe..... <i>of which manufacturing</i>	1598	445	375	518	232	473
Budownictwo..... <i>Construction</i>	765	63	141	214	71	339
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	1051	520	309	362	200	180
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	115	35	39	33	10	33
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	81	50	22	29	11	19
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	118	62	99	#	#	–
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	189	146	141	28	17	3
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	42	25	26	8	5	3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna . <i>Professional, scientific and technical activities</i>	141	78	95	27	9	10
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	285	64	116	103	52	14
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	778	441	404	70	168	136
Edukacja <i>Education</i>	457	373	379	33	26	19
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	602	420	460	103	22	17
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekrea- cją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	84	51	59	14	8	3
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	6	2	3	#	#	–

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy, bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg siedziby zarządu jednostki, patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 133.

^a Data concern full-time paid employees in the main workplace, excluding seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons, by seat of management of unit, see general notes, item 11 on page 133.

TABL. 11 (88). **NAKLADY PRACY W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W ROKU 2009/10^a**
LABOUR INPUT ON AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2009/10^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Grand total</i>		W gospodarstwach indywidualnych <i>On private farms in agriculture</i>				W gospodarstwach osób prawnych <i>On farms of legal persons</i>				
	ogółem <i>grand total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>	razem <i>total</i>	w tym <i>of which</i>			razem <i>total</i>	w tym pracownicy najemni ^b <i>of which paid employees^b</i>			
				właściciele, współwłaściciele i dzierżawcy ^c <i>owners, co-owners and lease-holders^c</i>	pracownicy najemni ^b <i>paid employees^b</i>			stali <i>perma- nent</i>	dorywczy <i>tempora- ry</i>	stali <i>perma- nent</i>	doryw- czy <i>tempora- ry</i>
					stali <i>perma- nent</i>	dorywczy <i>tempora- ry</i>					
w rocznych jednostkach pracy (AWU) <i>in annual work unit (AWU)</i>											

W TYSIĄCACH *IN THOUSANDS*

OGÓŁEM..... TOTAL	257,6	111,0	255,6	248,8	1,7	3,9	2,0	1,7	0,1
------------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	------------	------------	------------	------------	------------

W ODSETKACH *IN PERCENT*

OGÓŁEM..... TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych: <i>on farms with agricultural land area of:</i>									
Do 1,00 ha..... <i>Up to 1,00 ha</i>	9,3	10,5	9,3	9,5	4,1	2,8	2,2	2,5	0,2
1,01 – 1,99.....	9,0	9,5	9,0	9,0	16,1	5,3	1,3	1,4	1,3
2,00 – 4,99.....	26,8	27,4	27,0	27,2	14,3	18,5	4,6	5,4	0,2
5,00 – 9,99.....	29,6	29,3	29,8	30,0	13,4	25,0	4,4	5,0	1,4
10,00 – 14,99.....	12,1	11,7	12,2	12,2	7,9	15,4	0,4	0,4	0,2
15,00 – 19,99.....	5,1	4,8	5,1	5,1	4,7	6,6	0,2	0,1	1,6
20,00 – 49,99.....	6,4	5,9	6,3	6,0	13,7	20,8	14,8	16,3	15,7
50,00 ha i więcej..... <i>and more</i>	1,7	0,9	1,2	0,9	25,8	5,6	72,2	68,9	79,5

^a Obejmuje okres od 1 VII 2009 r. do 30 VI 2010 r.; dane opracowano na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010; patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 134; dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika. ^b Na podstawie umowy o pracę (pisemnej lub ustnej). ^c Łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin.

^a Including the period from 1 VII 2009 to 30 VI 2010; data compiled on the basis of the Agricultural Census 2010; see general notes, item 15 on page 134; data have been changed in relation to the data published in the previous edition of the Yearbook. ^b On the basis of employment agreement (written or verbal). ^c Including contributing family workers.

TABL. 12 (89). **PRACUJĄCY WYŁĄCZNIE LUB GŁÓWNIEM W GOSPODARSTWACH ROLNYCH^a**
W CZERWCU 2010 R.
PERSONS EMPLOYED EXCLUSIVELY OR MAINLY ON AGRICULTURAL HOLDINGS^a
IN JUNE 2010

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		W gospodarstwach indywidualnych On private farms in agriculture			W gospodarstwach osób prawnych – pracownicy najemni ^b stali In farms of legal persons – permanent paid employ- ees ^b
	ogółem grand total	w tym kobiety of which women	razem total	właściciele, współwłaściciele i dzierżawcy ^c owners, co-owners and lease- holders ^c	pracownicy najemni ^b stali permanent paid employ- ees ^b	
	W TYSIĄCACH IN THOUSANDS					
OGÓŁEM TOTAL	304,5	148,5	302,7	300,1^d	2,6	1,8
	W ODSETKACH IN PERCENT					
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych: on farms with agricultural land area of:						
Do 1,00 ha..... Up to 1,00 ha	12,9	14,5	13,0	13,1	6,1	2,5
1,01 – 1,99	9,6	10,4	9,7	9,6	20,6	1,4
2,00 – 4,99	26,5	27,1	26,6	26,7	16,8	6,1
5,00 – 9,99	28,0	27,1	28,1	28,3	13,7	4,9
10,00 – 14,99	11,2	10,5	11,3	11,3	7,1	0,5
15,00 – 19,99	4,7	4,3	4,7	4,7	4,2	0,2
20,00 – 49,99	5,6	5,0	5,6	5,5	11,6	16,2
50,00 ha i więcej	1,4	1,0	1,0	0,9	19,9	68,1
and more						

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego; obejmują okres 24 VI do 30 VI; dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika. ^b Na podstawie umowy o pracę (pisemnej lub ustnej). ^c Właściciele, współwłaściciele i dzierżawcy, łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin. ^d Z tego w gospodarstwach indywidualnych pracowało wyłącznie 88,9% osób, a głównie - 11,1%.

^a Data of the Agricultural Census; concern the period from 24 VI to 30 VI; data have been changed in relation to the data published in the previous edition of the Yearbook. ^b On the basis of employment agreement (written or verbal). ^c Owners, co-owners and leaseholders, including contributing family workers. ^d Of which 88,9% persons were exclusively employed on private farms, while 11,1% were mainly employed.

Bezrobocie Unemployment

TABL. 13 (90). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
 Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS
JOB OFFERS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2011	SPECIFICATION
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS					
Bezrobotni zarejestrowani.....	159717	156832	119709	122441	Registered unemployed persons
mężczyźni.....	75957	78474	60324	60252	men
kobiety.....	83760	78358	59385	62189	women
Oferty pracy.....	319	536	722	579	Job offers
Bezrobotni na 1 ofertę pracy.....	501	293	166	211	Unemployed persons per a job offer
W % OGÓŁU BEZROBOTNYCH IN % OF TOTAL UNEMPLOYED PERSONS					
Dotychczas niepracujący.....	32,1	34,2	31,3	30,1	Previously not employed
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy.....	4,9	4,4	3,3	2,5	Terminated for company reasons
Posiadający prawo do zasiłku.....	15,6	8,8	10,6	9,8	Possessing benefit rights
Długotrwale bezrobotni.....	48,7	68,1	51,7	56,0	Long-term unemployed persons
W % IN %					
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a	14,0	17,0	13,1	13,2	Registered unemployment rate ^a

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 136.

^a See general notes, item 2 on page 136.

TABL. 14 (91). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI^a**
NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED
FROM UNEMPLOYMENT ROLLS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2011	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani z liczby bezrobotnych:	133078	148277	169386	140111	Newly registered unemployed persons
Kobiety.....	58772	67563	79958	66278	Women
Dotychczas niepracujący.....	45819	60236	59160	44135	Previously not employed
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy.....	7755	4767	4761	2530	Terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani	121457	156197	166914	137379	Persons removed from unemployment rolls
z liczby bezrobotnych:					of number of unemployed persons:
Kobiety.....	51733	70580	78032	63474	Women
Z tytułu podjęcia pracy.....	55270	59042	57625	54423	Received jobs

^a W ciągu roku.

^a During the year.

TABL. 15 (92). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000		2005		2010		2011	
	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM TOTAL	159717	83760	156832	78358	119709	59385	122441	62189
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej <i>and less</i>	55210	29281	41871	21344	29530	15028	28908	14952
25—34	46961	26796	49776	27002	39416	21574	41106	23321
35—44	34758	18176	29170	15073	20261	10423	21318	11288
45—54	20757	9140	30121	13580	20536	9551	20049	9382
55 lat i więcej <i>and more</i>	2031	367	5894	1359	9966	2809	11060	3246
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe <i>Tertiary</i>	6063	4158	12671	8482	16698	11008	18766	12703
Policealne oraz średnie zawodowe <i>Post-secondary as well as vocational secondary</i>	39608	25229	40390	23220	29441	15854	30238	16501
Średnie ogólnokształcące <i>General secondary</i>	11721	9424	14010	9755	15117	9387	15067	9551
Zasadnicze (zawodowe) <i>Basic vocational</i>	57954	26294	47071	20002	29821	11988	29941	12334
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe <i>Lower secondary, primary and incomplete primary</i>	44371 ^a	18655 ^a	42690	16899	28632	11148	28429	11100
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{bc} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{bc}								
3 miesiące i mniej <i>months and less</i>	33871	13537	34587	14006	41599	18610	32888	13953
3—6	22154	11818	20766	10517	20389	10677	19625	10279
6—12	25862	12212	20724	9758	19146	9502	21368	11209
12—24	36670	18444	23493	11834	19796	10049	25171	13706
Powyżej 24 miesięcy <i>More than 24 months</i>	41160	27749	57262	32243	18779	10547	23389	13042

^a Bez wykształcenia gimnazjalnego. ^b Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. ^c Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3—6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

^a Excluding lower secondary education. ^b From the date of registering in a labour office. ^c Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3—6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

TABL. 15 (92). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	2000		2005		2010		2011	
	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>
WEDŁUG STAŻU PRACY^a <i>BY WORK SENIORITY^a</i>								
Bez stażu pracy..... <i>No work seniority</i>	51272	29220	53714	29440	37500	20760	36913	20925
Ze stażem pracy: <i>With work seniority:</i>								
1 rok i mniej..... <i>and less</i>	30953	17084	25532	13635	21607	11742	23175	12904
1— 5.....	26597	12529	26678	11875	23449	10646	24664	11654
5—10.....	17310	8740	16911	8189	12262	5715	12818	6102
10—20.....	22708	12102	20953	10537	13749	6411	13705	6449
20—30.....	10308	4043	11729	4483	8578	3307	8707	3403
powyżej 30 lat..... <i>more than 30 years</i>	569	42	1315	199	2564	804	2459	752

^a Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 5—10 uwzględniono osoby ze stażem pracy 5 lat i 1 dzień do 10 lat.

^a Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 5—10 persons with work seniority from 5 years and 1 day to 10 years.

TABL. 16 (93). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU^a**
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2011	<i>SPECIFICATION</i>
Podejmujący zatrudnienie przy pracach interwencyjnych.....	5907	3582	1901	1129	<i>Persons undertaking employment in intervention works</i>
w tym kobiety.....	2645	1696	1057	641	<i>of which women</i>
Podejmujący zatrudnienie przy robotach publicznych.....	1663	2353	3445	886	<i>Persons undertaking employment in public works</i>
w tym kobiety.....	490	1047	1099	277	<i>of which women</i>
Rozpoczynający szkolenie.....	6505	9793	9932	2216	<i>Persons starting training</i>
w tym kobiety.....	3638	4717	4333	894	<i>of which women</i>

^a W ciągu roku.

^a During the year.

TABL. 17 (94). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY**
EXPENDITURES OF LABOUR FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011		SPECIFICATION
		w mln zł <i>in mln zł</i>	w odsetkach <i>in percent</i>	
OGÓŁEM	514,5	264,4	100,0	TOTAL
w tym:				<i>of which:</i>
Zasiłki dla bezrobotnych	122,6	111,6	42,2	<i>Unemployment benefits</i>
Szkolenia	16,9	2,8	1,0	<i>Training</i>
Prace interwencyjne	9,4	8,5	3,2	<i>Intervention works</i>
Roboty publiczne	25,0	16,7	6,3	<i>Public works</i>
Środki na podjęcie działalności gospodarczej.....	91,5	22,0	8,3	<i>Funds to run/start an economic activity</i>
Stypendia i składki na ubezpie- czenia społeczne	164,0	66,5	25,2	<i>Scholarship and contributions to compulsory social security</i>

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 18 (95). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a**
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a
(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W wypadkach <i>In accidents</i>			Z liczby ogółem – powodujących niezdolność do pracy ^b <i>Of total number – accidents resulting in an inability to work^b</i>			SPECIFICATION
		śmier- tel- nych <i>fatal</i>	cięż- kich se- rious	lżej- szych <i>lighter</i>	1–3 dni <i>days</i>	4–20	21 dni i więcej <i>days and more</i>	
OGÓŁEM 2005	3352	14	22	3316	13	811	2390	TOTAL
..... 2010	3772	10	21	3741	33	1066	2459	
..... 2011	3647	12	14	3621	42	985	2353	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	62	–	–	62	–	13	45	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Przemysł.....	1209	2	8	1199	7	322	841	<i>Industry</i>
w tym przetwórstwo przemysłowe	944	2	6	936	6	271	633	<i>of which manufacturing</i>
Budownictwo	332	1	3	328	1	62	261	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	454	–	2	452	6	137	265	<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>
Transport i gospodarka magazyno- wa	199	4	1	194	3	43	142	<i>Transportation and stor- age</i>
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	33	–	–	33	–	9	24	<i>Accommodation and catering^Δ</i>
Informacja i komunikacja	6	–	–	6	–	1	4	<i>Information and commu- nication</i>
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	56	–	–	56	–	14	32	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	48	–	–	48	–	18	26	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	45	–	–	45	1	6	32	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	62	–	–	62	1	18	41	<i>Administrative and sup- port service activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	264	3	–	261	3	70	162	<i>Public administration and defence; compul- sory social security</i>
Edukacja	288	–	–	288	8	81	167	<i>Education</i>
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	544	1	–	543	12	181	282	<i>Human health and social work activities</i>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	31	–	–	31	–	9	20	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Pozostała działalność usługowa	14	1	–	13	–	1	9	<i>Other service activities</i>

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Bez wypadków śmiertelnych oraz wypadków, dla których nie odnotowano niezdolności do pracy.

^a Registered in a given year. ^b Without fatal accidents as well as accidents for which inability to work was unrecorded.

TABL. 19 (96). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a**
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a
(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	trans- port i gospo- darka maga- zynowa trans- port and storage	opieka zdrow- otna i pomoc spo- leczna health and social work
			razem total	w tym prze- twór- stwo prze- my- słowe of which manu- factur- ing				
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY EVENTS CAUSING INJURY								
OGÓŁEM2005	3352	45	1362	1181	264	322	218	488
TOTAL2010	3772	73	1251	1057	340	577	138	570
..... 2011	3647	62	1209	944	332	454	199	544
w tym: of which:								
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami che- micznymi Contact with electrical voltage tem- perature, hazardous substances and chemicals	107	–	45	42	11	16	2	2
Zderzenie z / uderzenie w nieru- chomy obiekt Horizontal or vertical impact with or against a stationary object	1111	20	294	224	86	103	76	222
Uderzenie przez obiekt w ruchu Struck by object in motion, collision	748	12	315	229	74	109	49	75
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym Contact with sharp, coarse and rough object	572	10	248	225	84	91	17	36
Uwięzienie, zmiążdżenie Pretension, crush, etc.	210	4	105	85	31	29	9	9
Obciążenie fizyczne lub psychiczne. Physical or mental stress	472	4	131	89	25	57	20	122
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia Aggression human or animal	91	2	9	6	1	12	9	28

^a Zgłoszone w danym roku.
^a Registered in a given year.

TABL. 19 (96). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY (dok.)**
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fish- ing	przemysł industry		budow- nictwo con- struc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	trans- port i gospo- darka maga- zynowa trans- port and storage	opieka zdrow- otna i pomoc spo- leczna health and social work
			razem total	w tym prze- twór- stwo przem- ysłowe of which manu- factur- ing				
OGÓŁEM 2005	6335	78	2751	2372	653	597	384	732
TOTAL 2010	6940	124	2534	2158	736	1039	248	907
..... 2011	6724	108	2469	1925	657	854	382	842
Niewłaściwy stan czynnika materialnego <i>Inappropriate condition of material objects/agents</i>	735	13	298	245	85	68	55	73
Niewłaściwa organizacja: <i>Inappropriate organization of:</i>								
pracy..... <i>work</i>	330	5	147	108	56	36	12	33
stanowiska pracy..... <i>work post</i>	396	6	137	110	38	57	20	80
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym <i>Absence or inappropriate use of material objects/agents</i>	486	3	225	162	69	53	18	65
Nieuzywanie sprzętu ochronnego.... <i>Not using protective equipment</i>	85	–	37	30	14	16	1	3
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika..... <i>Inappropriate wilful employee action</i>	402	9	196	150	48	44	24	38
Stan psychofizyczny pracownika nie zapewniający bezpiecznego wykonania pracy..... <i>Psychophysical state of employee not securing safe work conduct/completion</i>	140	–	27	21	11	25	14	21
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika <i>Incorrect employee action</i>	3687	57	1289	1013	313	500	208	471
Inne <i>Other</i>	463	15	113	86	23	55	30	58

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 20 (97). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2011	SPECIFICATION
OGÓŁEM	4616	3041	2247	2278	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	26	20	16	10	<i>of which fatal accidents</i>
Wydarzenia powodujące urazy:					<i>Events causing injury:</i>
upadek osób	2328	1516	1173	1207	<i>persons falling</i>
uderzenie lub przygnięcie przez spadające przedmioty	296	200	166	221	<i>persons hit or crushed by falling objects</i>
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	114	78	50	30	<i>persons run over, hit or caught by moving means of transport</i>
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	605	371	294	320	<i>persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment</i>
uderzenie, przygnięcie, pogryzienie przez zwierzęta	543	371	241	214	<i>persons hit, crushed or bitten by animals</i>
działanie:					<i>influence of:</i>
skrajnych temperatur	43	23	10	6	<i>extreme temperatures</i>
materiałów szkodliwych	5	2	1	4	<i>hazardous materials</i>
inne wydarzenia	682	480	312	276	<i>other events</i>

TABL. 21 (98). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zagrożenie związane Hazard connected with							
		ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions		z maszynami szczególnie niebezpiecznymi particularly dangerous machinery			
		ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
		na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed							
OGÓŁEM	2000	112,3	94,5	78,7	63,2	26,5	25,6	7,2	5,7
TOTAL	2005	110,6	85,0	80,3	56,8	19,6	19,2	10,8	9,0
	2010	94,2	68,8	70,3	48,0	13,7	12,3	10,2	8,5
	2011	101,9	79,5	72,9	55,1	17,7	15,0	11,3	9,4
sektor publiczny		89,6	55,9	60,4	33,6	19,2	14,6	10,0	7,7
<i>public sector</i>									
sektor prywatny		108,4	91,9	79,5	66,4	17,0	15,3	12,0	10,3
<i>private sector</i>									

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 21 (98). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie związane Hazard connected with					
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions		z maszynami szczególnie niebezpiecznymi particularly dangerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	109,3	107,4	96,0	94,3	2,0	2,0	11,4	11,1
Przemysł..... <i>Industry</i>	176,5	134,1	129,1	96,3	27,8	22,0	19,6	15,8
w tym przetwórstwo przemysłowe ... <i>of which manufacturing</i>	164,0	142,2	121,1	104,5	23,7	21,7	19,3	16,0
Budownictwo <i>Construction</i>	125,0	110,9	82,8	71,2	27,1	26,7	15,1	12,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	11,7	9,5	5,5	4,1	2,4	1,8	3,9	3,5
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	50,7	46,4	8,9	5,6	35,6	34,9	6,2	5,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	3,8	1,6	2,2	0,5	–	–	1,6	1,1
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	25,9	13,0	25,9	13,0	–	–	–	–
Edukacja <i>Education</i>	39,5	39,0	36,5	36,5	1,8	1,8	1,2	0,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	28,8	15,4	27,8	14,4	0,3	0,1	0,8	0,8

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 22 (99). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA ^a WEDŁUG GRUP CZYNNIKÓW ZAGROŻEŃ**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYEES WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS ^a BY GROUPS OF HAZARDOUS FACTORS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2011	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w osobach in persons					
OGÓŁEM	25989	22422	18700	19642	100,0	TOTAL
zagrożenia związane:						<i>hazard connected</i>
Ze środowiskiem pracy	18219	16268	13960	14042	71,5	<i>With work environment</i>
działanie:						<i>influence of:</i>
jednej grupy czynników	14629	11506	9526	10611	54,0	<i>one group of factors</i>
dwóch i więcej grup czynników	3590	4762	4434	3431	17,5	<i>two or more groups of factors</i>
Z uciążliwością pracy	6106	3963	2710	3417	17,4	<i>With strenuous work</i>
działanie:						<i>influence of:</i>
jednej grupy czynników	5929	3898	2433	2897	14,7	<i>one group of factors</i>
dwóch i więcej grup czynników	177	65	277	520	2,6	<i>two or more groups of factors</i>
Z czynnikami mechanicznymi	1664	2191	2030	2183	11,1	<i>With mechanical factors</i>
działanie:						<i>influence of:</i>
jednej grupy czynników	1325	1823	1691	1804	9,2	<i>one group of factors</i>
dwóch i więcej grup czynników	339	368	339	379	1,9	<i>two or more groups of factors</i>

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 23 (100). **CHOROBY ZAWODOWE**^a
OCCUPATIONAL DISEASES^a

CHOROBY	2005	2010	2011	DISEASES
OGÓŁEM	304	118	109	TOTAL
w tym:				of which:
Pylice płuc	38	15	17	<i>Pneumoconioses</i>
Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	57	6	6	<i>Diseases of pleura or pericardium induced by asbestos dust</i>
Astma oskrzelowa	4	4	2	<i>Bronchial asthma</i>
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym	101	27	23	<i>Chronic diseases of vocal organ related to excessive vocal effort</i>
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi.....	4	2	1	<i>Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environment</i>
Choroby skóry	6	11	1	<i>Skin diseases</i>
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy.....	6	5	7	<i>Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed</i>
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	4	4	4	<i>Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is performed</i>
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem	5	–	6	<i>Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear type</i>
Zespół wibracyjny.....	3	1	–	<i>Vibration syndrome</i>
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	68	37	36	<i>Infectious and parasitic diseases or their sequels</i>

^a Choroby zawodowe podano zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VII 2002 r. (Dz. U. Nr 132, poz. 1115); nowa lista chorób obowiązuje od 2 IX 2002 r.

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

^a Occupational diseases are given in accordance with decree of the Council of Ministers dated 30 VII 2002 (Journal of Laws No. 132, item 1115); the new list of diseases came into force 2 IX 2002.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 24 (101). KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a

Stan w dniu 15 XII

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a

As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilak- tyczne <i>Preven- tive food</i>	Napoje <i>Drinks</i>	Inne środki odżyw- cze <i>Other nutrition</i>	Dodatki pienięż- ne <i>Special pay</i>	Skrócony czas pracy <i>Short- time work</i>	Dodat- kowe urlopy <i>Extra leaves</i>	Uprawnie- nia wynika- jące z pracy w szczegól- nych warun- kach lub w szczegól- nym cha- akterze <i>Entitle- ments aris- ing from work in particular conditions</i>
OGÓŁEM	2000	27939	51496	12878	44978	2410	2325	27560
TOTAL	2005	24212	30414	5467	35239	1654	1183	11436
	2010	25669	25224	3564	19460	2742	436	242
	2011	21102	28744	3449	18640	2631	254	1289
sektor publiczny		8667	9583	1241	8981	1911	212	1190
<i>public sector</i>								
sektor prywatny		12435	19161	2208	9659	720	42	99
<i>private sector</i>								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i ry- bactwo		839	749	–	115	1	1	5
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>								
Przemysł		14803	15237	2343	10347	986	24	239
<i>Industry</i>								
w tym przetwórstwo przemysłowe <i>of which manufacturing</i>		7669	11420	1001	6464	377	13	210
Budownictwo		3001	5041	352	2165	6	5	2
<i>Construction</i>								
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		740	1701	32	713	27	16	21
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>								
Transport i gospodarka magazynowa . <i>Transportation and storage</i>		1329	853	722	3532	13	46	539
Informacja i komunikacja		–	65	–	10	1	30	–
<i>Information and communication</i>								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		90	396	–	769	20	–	–
<i>Professional, scientific and technical activities</i>								
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		54	34	–	–	–	–	–
<i>Administrative and support service activities</i>								
Edukacja		5	608	–	864	–	–	–
<i>Education</i>								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.. <i>Human health and social work activi- ties</i>		241	4060	–	125	1577	132	483

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.^a Excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

TABL. 25 (102). **ODSZKODOWANIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY
I CHORÓB ZAWODOWYCH^a**
*OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES
COMPENSATIONS^a*

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Liczba odszkodowań <i>Number of compensations</i>		Średni koszt świadczenia <i>Average cost of benefit</i>		
	razem <i>total</i>	w tym z tytułu wypadków przy pracy <i>of which occupational accidents compensa- tions</i>	razem <i>total</i>	w tym z tytułu wypadków przy pracy <i>of which occupational accidents compensa- tions</i>	
			w zł <i>in zł</i>		
OGÓŁEM	2000	1487	1364	3249	2687
TOTAL	2005	1106	1061	2485	2331
	2010	1504	1471	3472	3375
	2011	1390	1367	3709	3636
sektor publiczny		607	596	4000	3917
<i>public sector</i>					
sektor prywatny		783	771	3483	3419
<i>private sector</i>					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		36	29	4408	3579
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
Przemysł		610	600	3430	3387
<i>Industry</i>					
w tym przetwórstwo przemysłowe		466	456	3165	3104
<i>of which manufacturing</i>					
Budownictwo		163	162	3926	3893
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		124	124	3323	3323
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa		67	67	4596	4596
<i>Transportation and storage</i>					
Informacja i komunikacja		1	1	6500	6500
<i>Information and communication</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		7	7	3486	3486
<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		4	4	450	450
<i>Administrative and support service activities</i>					
Edukacja		43	43	3670	3670
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		335	330	4042	3918
<i>Human health and social work activities</i>					

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.